

شناسایی موانع و مشکلات پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌های کشور^۱

دکتر رضا قراخانو - دکتر حمید آقاعلی‌نژاد

استادیار دانشگاه تربیت مدرس - استادیار دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

هدف پژوهش حاضر، شناسایی موانع و مشکلات پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌های کشور است. به همین منظور، با بهره‌گیری از نظرهای ۱۴۸ نفر از اعضای هیأت علمی تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌ها، عوامل بازدارنده پژوهش در پنج دسته شامل عوامل فردی - اجتماعی، حرفه‌ای - تخصصی، سازمانی - اداری، امکاناتی - تجهیزاتی و مالی - اقتصادی شناسایی شد. بر اساس نتایج به دست آمده، عواملی مانند گرایش استادان به فعالیت‌های پردرآمد به جای پژوهش به علت تنگناهای اقتصادی^۲، از عوامل فردی - اجتماعی، فراهم نساختن تسهیلات لازم برای شرکت استادان تربیت بدنی در همایش‌های علمی بین‌المللی^۳ و تأکید بیشتر نظام دانشگاهی به آموزش تربیت بدنی نسبت به پژوهش^۴ از عوامل حرفه‌ای - تخصصی، توجه کمتر به موضوع پژوهش از سوی مدیران تربیت بدنی به علت عدم بهره‌گیری از متخصصان تربیت بدنی در مدیریت ورزشی کشور و نبود ارتباط نزدیک بین دانشگاه‌های کشور و مراکز پژوهشی بین‌المللی علوم ورزشی^۵، از عوامل سازمانی - اداری، کمبود تعداد مراکز پژوهشی اختصاصی تربیت بدنی در کشور^۶، از عوامل امکاناتی - تجهیزاتی و پایین بودن سهم پژوهش در بودجه ورزش کشور^۷، از عوامل مالی - اقتصادی به عنوان عوامل بازدارنده خیلی مؤثر در پیشبرد پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی شناسایی شدند. نگاهی به عوامل بازدارنده شناسایی شده نشان می‌دهد که موانع و مشکلات پیش روی پژوهش در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، چند بُعدی و همه‌جانبه‌اند و ریشه در عوامل پنج‌گانه بازدارنده دارند.

واژه‌های کلیدی

پژوهش، دانشگاه، موانع، مشکلات، تربیت‌بدنی و علوم ورزشی.

مقدمه

نگاهی به پیشرفت‌های علمی کشورها نشان می‌دهد که علوم تنها از راه آموزش به دست نیامده و پژوهش اساسی‌ترین ابزار تولید و گسترش علوم بوده است. در دنیای امروز، صرف‌نظر از برخی دستاوردهای زیانبار پژوهشی که پیامد استفاده نادرست از دانش است، جوامعی توانسته‌اند بیشترین و بهترین بهره را از مواهب طبیعت ببرند که بیشترین تلاش را در کسب دانش و پیشبرد آن کرده‌اند.

پژوهش پس از تربیت نیروی انسانی کارآمد، یکی از پایه‌های توسعه اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی است و توسعه پایدار و اصولی در بلندمدت بدون پژوهش به دشواری قابل تصور است. در کشورهایی که پژوهش به مفهوم واقعی وجود ندارد، از توسعه و رشد درون‌زا خبری نیست (۲۱).

تقریباً تمامی دانشمندان بر این نکته توافق دارند که ارتقای سطح دانش و تولید دانش نوین، تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد و ارائه خدمات علمی و فنی، از جمله اهداف آموزش عالی است. به گونه‌ای که در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور نیز گسترش کمی و تعمیم و ارتقای کیفی پژوهش و نهادینه کردن آن در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و همکاری در ایجاد فضا، امکانات و شرایط مناسب برای پژوهش و نوآوری، از اهداف آموزش عالی کشور بر شمرده شده است.

به واقع دانشگاه محل آموزش، پژوهش و انتقال میراث فرهنگی است. در بیشتر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، دانشگاه و دانشگاهیان، حل مسائل و رفع نیازهای مربوط به پیشرفت و توسعه ملی را بر عهده دارند. اعتقاد عمومی بر این است که دانشگاه سازنده باید تا حدود زیادی متکی بر پژوهش باشد، بنابراین جایگاه پژوهش در شأن دانشگاه است. با وجود این در

بسیاری از کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران، هنوز موفقیت چندانی در برقراری یک نظام پژوهشی کارآمد به دست نیامده است و دانشگاه‌ها نتوانسته‌اند در ایفای نقش خود موفق باشند. از دلایل این عدم موفقیت، می‌توان به کمبود شدید پژوهشگر، فضاها، پژوهشی، امکانات و تجهیزات و اعتبارات مالی، فقدان اطلاع‌رسانی کارآمد و عدم درک صحیح جایگاه و اهمیت پژوهش در میان مردم و حتی بعضی از مسئولان و تصمیم‌گیرندگان اشاره کرد، که سد راه توسعه کمی و کیفی پژوهش بوده است.

روش تحقیق

جامعه آماری پژوهش را کلیه اعضای هیأت علمی، کارشناسان و مربیان آموزشی رسمی - قطعی، رسمی - آزمایشی و پیمانی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های سراسر کشور تشکیل می‌دادند. با توجه به محدود بودن جامعه آماری که حدود ۳۲۲ نفر بودند، پژوهشگران از کل جامعه به عنوان نمونه آماری پژوهش استفاده کردند. به منظور تهیه ابزاری مناسب برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز، پژوهشگران از طریق مطالعه کتاب‌ها، مقالات، قطعنامه‌ها و گزارش‌های همایش‌های مربوط در ایران، نظرخواهی از استادان و صاحب‌نظران و برخی طرح‌های پژوهشی مشابه در سایر رشته‌ها، ۶۰ عامل را به عنوان عوامل بازدارنده فعالیت‌های پژوهشی در ایران شناسایی و در قالب پنج دسته از عوامل پرسشنامه‌ای محقق ساخته دسته‌بندی کردند. پس از انجام مطالعه مقدماتی روی یک گروه ۳۲ نفری از نمونه آماری پژوهش و ارزیابی روایی و پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ و اصلاح برخی از پرسش‌ها، سرانجام پرسشنامه نهایی با ۵۶ سؤال در ۵ دسته از عوامل بازدارنده فعالیت‌های پژوهشی شامل عوامل فردی - اجتماعی، عوامل حرفه‌ای - تخصصی، عوامل سازمانی - اداری، عوامل امکاناتی - تجهیزاتی و عوامل مالی - اقتصادی و یک سؤال در مورد گرایش موجود پژوهشگران به موضوعات علوم ورزشی تنظیم شد. پس از تنظیم پرسشنامه نهایی، پرسشنامه در اختیار کلیه نمونه‌های آماری قرار گرفت، که

پس از سپری شدن مدت تعیین شده برای بازگشت آنها، تعداد ۱۴۸ پرسشنامه برگشت داده شد، که معادل ۴۵/۹۶ درصد کل جامعه مورد مطالعه است. با توجه به اینکه پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی است، از این رو اطلاعات جمع‌آوری شده با بهره‌گیری از روش‌های آمار توصیفی ارزیابی شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

به منظور آگاهی از دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌ها در خصوص هر عامل بازدارنده مورد سؤال، از ۵ گزینه "کاملاً مخالفم"، "مخالفم"، "مطمئن نیستم"، "موافقم" و "کاملاً موافقم" استفاده شد. بر همین اساس، هریک از عوامل با استفاده از مقیاس لایکرت ۵ امتیازی از ۰ تا ۴ به صورت ۰ برای "کاملاً مخالفم"، ۱ برای "مخالفم"، ۲ برای "مطمئن نیستم"، ۳ برای "موافقم" و ۴ برای "کاملاً موافقم" امتیاز گذاری شد و میانگین امتیازات هریک از عوامل به دست آمد. بر اساس یک ضابطه قراردادی، عواملی که امتیاز آنها بالای ۳/۲۵ بود، به عنوان "خیلی مؤثر" و امتیازهای ۳ تا ۳/۲۵، ۲/۷۵ تا ۳ پایین‌تر از ۲/۷۵، به ترتیب به عنوان "مؤثر"، "تا حدی مؤثر" و "کم اثر" در نظر گرفته شد. جدول ۱ دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور را در مورد ۵۶ عامل بازدارنده فعالیت‌های پژوهشی در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نشان می‌دهد.

جدول ۱- رتبه‌بندی ۵۶ عامل بازدارنده بر اساس میانگین هر عامل در مقیاس لایکرت

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز
۱	گرایش استادان به فعالیت‌های پردرآمد به جای پژوهش به علت تنگناهای اقتصادی	۳/۴۵
۲	پایین بودن سهم پژوهش در بودجه ورزش کشور	۳/۴۱
۳	فراهم نبودن تسهیلات لازم برای شرکت استادان تربیت بدنی و علوم ورزشی در همایش‌های علمی بین‌المللی	۳/۳۹

ادامه جدول ۱- رتبه‌بندی ۵۶ عامل بازدارنده بر اساس میانگین هر عامل در مقیاس لایکرت

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز
۴	کمبود تعداد مراکز پژوهشی اختصاصی تربیت بدنی در کشور	۳/۳۷
۵	توجه کمتر به موضوع پژوهش از سوی مدیران تربیت بدنی به علت عدم بهره‌گیری از متخصصان تربیت بدنی در مدیریت ورزش کشور	۳/۳۵
۶	نبود ارتباط نزدیک بین دانشگاه‌های کشور و مراکز پژوهشی بین‌المللی علوم ورزشی	۳/۳۵
۷	تأکید بیشتر نظام دانشگاهی به آموزش در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به پژوهشی	۳/۳۴
۸	وجود مشکل در استفاده استادان تربیت بدنی از فرصت‌های مطالعاتی	۳/۳۲
۹	ناکافی بودن بودجه اختصاصی برای تجهیز مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳/۳۲
۱۰	عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های پژوهشی در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳/۳۰
۱۱	اهمیت ندادن به پژوهش‌های مربوط به علوم ورزشی در مقایسه با پژوهش‌های علوم پایه و فنی در دانشگاه‌ها	۳/۲۸
۱۲	نبود اعتقاد کامل به کاربرد نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در بین مسئولان ورزش کشور	۳/۲۷
۱۳	نامشخص بودن جایگاه پژوهش‌های دانشگاهی در روند رشد و توسعه تربیت بدنی و علوم ورزشی در کشور	۳/۲۶
۱۴	ارتباط ضعیف دانشگاه‌ها با سایر مراکز پژوهشی کشور به‌ویژه مراکز وابسته به سازمان‌های ورزشی	۳/۲۵
۱۵	اختصاص حجم بالایی از پژوهش‌های حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی به پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی	۳/۲۱
۱۶	نبود نظام پژوهشی تعریف‌شده در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳/۱۸

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز
۱۷	نبود بانک اطلاعاتی مناسب برای جمع‌آوری و طبقه‌بندی نتایج تحقیقات علوم ورزشی	۳/۱۷
۱۸	زمان بر بودن پژوهش و نامتناسب بودن حق‌الزحمه پژوهش با هزینه‌های روبه‌رشد اقتصادی	۳/۱۶
۱۹	پاسخگو نبودن امکانات آزمایشگاهی موجود به نیاز پژوهشگران علوم ورزشی	۳/۱۵
۲۰	عدم آرامش و فراغ خاطر استادان برای انجام پژوهش به علت تنش‌های مختلف حاصل از محیط خارج از دانشگاه	۳/۱۴
۲۱	تمرکز مراکز اطلاع‌رسانی و امکانات آزمایشگاهی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در تهران	۳/۱۴
۲۲	اهمیت ندادن سازمان‌ها و مراکز دولتی به موضوع پژوهش در تربیت‌بدنی با وجود برخورداری از اعتبارات پژوهشی	۳/۱۲
۲۳	نبود قوانین و مقررات جامع برای حمایت اصولی و مستمر از پژوهش‌های دانشگاهی و تشویق پژوهشگران از سوی مدیریت دانشگاه‌های کشور	۳/۱۱
۲۴	اهمیت ندادن به مربیان و ورزشکاران کشور به یافته‌های پژوهشی در علوم ورزشی	۳/۰۹
۲۵	نبود انگیزه کافی در استادان برای انجام پژوهش به علت مقررات دست و پاگیر اداری و طولانی برای پژوهش در دانشگاه‌ها	۳/۰۹
۲۶	برخوردار نبودن پژوهشگران از حمایت‌های معنوی و تشویق‌های مناسب جهت ایجاد انگیزه برای پژوهش در دانشگاه‌ها	۳/۰۷
۲۷	توجه اندک به دروس آزمایشگاه و روش تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت‌بدنی	۳/۰۷
۲۸	برآورده نشدن نیازهای پژوهشگران علوم ورزشی در خصوص کتاب‌ها، مجلات، اسناد و مدارک تخصصی از سوی مراکز اطلاع‌رسانی موجود	۳/۰۷
۲۹	عدم اختصاص بودجه کافی برای پژوهش در حیطه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌ها	۳/۰۷

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز
۳۰	اولویت نداشتن فعالیت‌های پژوهشی در نگرش استادان تربیت بدنی با وجود آگاهی آنها از اهمیت پژوهش	۳/۰۵
۳۱	شناخته شده تر بودن نیازهای آموزشی برای استادان تربیت بدنی در مقایسه با نیازهای پژوهشی	۳/۰۴
۳۲	عدم تربیت پژوهشگران ماهر در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌ها	۳/۰۳
۳۳	برگزاری دوره‌های بازآموزی، آموزش ضمن خدمت و کارگاه‌های آموزشی کمتر در رشته تربیت بدنی نسبت به سایر رشته‌ها	۳/۰۳
۳۴	مشخص نبودن ارزش، اهمیت و جایگاه پژوهش و پژوهشگر در نظام ارزشی جامعه	۳/۰۱
۳۵	نبود فرصت برای کارهای پژوهشی استادان تربیت بدنی به علت مسائل و مشکلات معیشتی و وقت‌گیر خارج از دانشگاه	۳/۰۱
۳۶	توجه استادان، متخصصان و مربیان ورزش کشور به یافته‌های پژوهشی خارجی و تبدیل شدن آنها به عناصر مصرف‌کننده دانش	۳/۰۱
۳۷	نبود اطمینان به عواید مادی حاصل از انجام پژوهش به عنوان یک منبع درآمد برای استادان تربیت بدنی	۳/۰۱
۳۸	نبود همکاری لازم با استادان علوم ورزشی از سوی دانشگاه‌ها برای تهیه کتاب‌ها و مجلات علمی	۲/۹۷
۳۹	اهمیت ندادن به پژوهش‌های تیمی و میان رشته‌ای در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی	۲/۹۵
۴۰	نبود ارتباط و همکاری مناسب بین مراکز اطلاع‌رسانی علوم ورزشی کشور	۲/۹۵
۴۱	بها ندادن به پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها	۲/۹۳
۴۲	نبود رغبت به انجام پژوهش در بین استادان به علت وجود قوانین و مقررات سخت مالی	۲/۹۳
۴۳	مشخص نبودن اولویت‌های پژوهشی در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۲/۹۱

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز
۴۴	نبود سازگاری بین ساختار مدیریتی دانشگاه‌ها (انعطاف‌پذیری سازمانی) با نیازها و شرایط لازم برای پژوهش‌های دانشگاهی به‌ویژه در حیطه علوم ورزشی	۲/۸۹
۴۵	ناچیز بودن میزان حق‌التحقیق نسبت به حق‌التدریس در دانشگاه‌ها	۲/۸۸
۴۶	عدم تسلط کافی پژوهشگران علوم ورزشی به زبان انگلیسی برای استفاده از منابع خارجی	۲/۸۶
۴۷	عدم آشنایی کامل پژوهشگران علوم ورزشی با چگونگی استفاده از امکانات مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی	۲/۸۶
۴۸	مصرف نادرست اعتبارات مالی تخصیص‌یافته برای پژوهش در دانشگاه‌ها	۲/۸۰
۴۹	برخوردار نبود مسئولان مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی علوم ورزشی از مهارت و تجربه کاری کافی برای پاسخگویی به پژوهشگران	۲/۷۲
۵۰	عدم آشنایی کامل استادان تربیت‌بدنی با فنون و روش‌های پژوهش علمی	۲/۶۴
۵۱	عدم دسترسی به مراکز اطلاع‌رسانی موجود در حیطه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به دانش‌روز	۲/۶۲
۵۲	وجود ضعف ساختاری در طرح‌های پژوهشی ارائه شده از سوی پژوهشگران علوم ورزشی	۲/۴۲
۵۳	عدم آشنایی کامل پژوهشگران علوم ورزشی با مقررات اداری مربوط به پژوهش در دانشگاه‌ها	۲/۳۸
۵۴	نبود زمینه فرهنگی مناسب در جامعه برای تحقیقات و فعالیت‌های علمی در زمینه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی	۲/۳۰
۵۵	نبود فرصت لازم برای انجام پژوهش در نتیجه تراکم ساعات تدریس استادان به‌علت کمبود هیأت علمی تربیت‌بدنی	۲/۳۰
۵۶	تمایل کمتر استادان تربیت‌بدنی به انجام پژوهش به‌علت دشواری آن	۲/۲۷

بررسی دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور در مورد ۵۶ عامل بازدارنده به‌عنوان موانع و مشکلات پژوهش در تربیت بدنی، نشان می‌دهد که ۱۴ عامل "خیلی مؤثر"، ۲۳ عامل "مؤثر"، ۱۱ عامل "تا حدی مؤثر" و ۸ عامل "کم اثر" ارزیابی شده‌اند. همان‌گونه که جدول ۱ نشان می‌دهد، موانع و مشکلات خیلی مؤثر پیش روی پژوهش در تربیت بدنی عبارتند از:

۱. گرایش استادان به فعالیت‌های پردرآمد به جای پژوهش به‌علت تنگناهای اقتصادی.
۲. پایین بودن سهم پژوهش در بودجه ورزش کشور
۳. فراهم نبودن تسهیلات لازم برای شرکت استادان تربیت بدنی و علوم ورزشی در همایش‌های علمی بین‌المللی
۴. کمبود تعداد مراکز پژوهشی اختصاصی تربیت بدنی در کشور
۵. توجه کمتر به موضوع پژوهش از سوی تربیت بدنی به‌علت عدم بهره‌گیری از متخصصان تربیت بدنی در مدیریت ورزش کشور
۶. نبود ارتباط نزدیک بین دانشگاه‌های کشور و مراکز پژوهشی بین‌المللی علوم ورزشی
۷. تأکید بیشتر نظام دانشگاهی به آموزش در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به پژوهش
۸. وجود مشکل در استفاده استادان تربیت بدنی از فرصت‌های مطالعاتی
۹. ناکافی بودن بودجه اختصاصی برای تجهیز مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی دانشکده‌ای تربیت بدنی و علوم ورزشی
۱۰. عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های پژوهشی در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی
۱۱. اهمیت ندادن به پژوهش‌های مربوط به علوم ورزشی در مقایسه با پژوهش‌های علوم پایه و فنی در دانشگاه‌ها
۱۲. نبود اعتقاد کامل به کاربرد نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در بین مسئولان ورزش کشور

۱۳. نامشخص بودن جایگاه پژوهش‌های دانشگاهی در روند رشد و توسعه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در کشور

۱۴. ارتباط ضعیف دانشگاه‌ها با سایر مراکز پژوهشی کشور به‌ویژه مراکز وابسته به سازمان‌های ورزشی

جدول ۲ دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌ها را در مورد گرایش موجود پژوهشگران به موضوعات علوم ورزشی نشان می‌دهد.

جدول ۲- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها در مورد گرایش موجود پژوهشگران به موضوعات علوم ورزشی براساس رتبه به‌دست آمده

ردیف	موضوع	ردیف	موضوع
۱	فیزیولوژی ورزشی	۹	بیومکانیک ورزشی
۲	مدیریت ورزشی	۱۰	ورزش معلولین
۳	آسیب‌شناسی ورزشی	۱۱	توانبخشی و نتوانی در ورزش
۴	روان‌شناسی ورزشی	۱۲	حرکت‌شناسی ورزشی
۵	حرکات اصلاحی	۱۳	تغذیه ورزشی
۶	یادگیری حرکتی	۱۴	جامعه‌شناسی ورزشی
۷	پیکرسنجی در ورزش (آنتروپومتری)	۱۵	مبانی فلسفی و تاریخ تربیت‌بدنی
۸	رشد و تکامل حرکتی	۱۶	سنجش و اندازه‌گیری در تربیت‌بدنی

بحث و نتیجه‌گیری

عوامل سازمانی - اداری

عوامل سازمانی - اداری، مجموعه عواملی هستند که در موانع و مشکلات اداری، تشکیلاتی و بوروکراسی حاکم بر سازمان‌ها و دانشگاه‌ها ریشه دارند و به‌طور مستقیم یا

غیرمستقیم بر فعالیت‌های پژوهشی دانشگاهی تأثیر منفی می‌گذارند. جدول ۳ دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌ها را در مورد تأثیر بازدارندگی عوامل سازمانی - اداری نشان می‌دهد. این دسته از عوامل با میانگین ۳/۱۸ از نظر اولویت، رتبه اول را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۳- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۳ عامل سازمانی - اداری بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز	تأثیر بازدارندگی
۱	توجه کمتر به موضوع پژوهش از سوی مدیران تربیت بدنی به علت عدم بهره‌گیری از متخصصان تربیت بدنی در مدیریت ورزش کشور	۳/۳۵	خیلی مؤثر
۲	نبود ارتباط نزدیک بین دانشگاه‌های کشور و مراکز پژوهشی بین‌المللی علوم ورزشی	۳/۳۵	خیلی مؤثر
۳	وجود مشکل در استفاده استادان تربیت بدنی از فرصت‌های مطالعاتی	۳/۳۲	خیلی مؤثر
۴	اهمیت ندادن به پژوهش‌های مربوط به علوم ورزشی در مقایسه با پژوهش‌های علوم پایه و فنی در دانشگاه‌ها	۳/۲۸	خیلی مؤثر
۵	نبود اعتقاد کامل به کاربرد نتایج پژوهش‌های انجام شده در بین مسئولان ورزش کشور	۳/۲۷	خیلی مؤثر
۶	نامشخص بودن جایگاه پژوهش‌های دانشگاهی در روند رشد و توسعه تربیت بدنی و علوم ورزشی در کشور	۳/۲۶	خیلی مؤثر
۷	ارتباط ضعیف دانشگاه‌ها با سایر مراکز پژوهشی کشور به ویژه مراکز وابسته ب سازمان‌های ورزشی	۳/۲۵	خیلی مؤثر
۸	نبود نظام پژوهشی تعریف شده در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳/۱۸	مؤثر

ادامه جدول ۳- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۳ عامل سازمانی - اداری بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز	تأثیر بازدارندگی
۹	نبود قوانین و مقررات جامع برای حمایت اصولی و مستمر از پژوهش‌های دانشگاهی و تشویق پژوهشگران از سوی مدیریت دانشگاه‌های کشور	۳/۱۱	مؤثر
۱۰	نبود انگیزه کافی در استادان برای انجام پژوهش به علت مقررات دست و پاگیر اداری و طولانی بودن فرایند بررسی و تصویب طرح‌های پژوهشی	۳/۰۹	مؤثر
۱۱	بسرگزاری دوره‌های بازآموزی، آموزش ضمن خدمت و کارگاه‌های آموزشی کمتر در رشته تربیت بدنی نسبت به سایر رشته‌ها	۳/۰۳	مؤثر
۱۲	اهمیت ندادن به پژوهش‌های تیمی و میان رشته‌ای در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی	۲/۹۵	تا حدی مؤثر
۱۳	نبود سازگاری بین ساختار مدیریتی دانشگاه‌ها (انعطاف‌پذیری سازمانی) با نیازها و شرایط لازم برای پژوهش‌های دانشگاهی به ویژه در حیطه علوم ورزشی	۲/۸۹	تا حدی مؤثر
		۳/۱۸	میانگین

همان‌گونه که جدول ۳ نشان می‌دهد، بیش از نیمی از عوامل سازمانی - اداری به عنوان عوامل "خیلی مؤثر" ارزیابی شده‌اند. حسینی و شمسانی در پژوهشی که در مورد موانع و تنگناهای پژوهش در دانشگاه‌ها از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده‌های کشاورزی انجام دادند، عامل سازمانی - اداری را به عنوان دومین دسته از موانع و تنگناهای پژوهش در دانشگاه‌ها شناسایی کردند (۴). فرخی نیز عواملی مانند نبود مقررات و قوانین جامع در حمایت از پژوهشگران، توأم نبودن برنامه‌های آموزشی دانشگاهی با پژوهش، کمتر از حد انتظار بودن

ارتباط دانشگاه‌ها با سایر مراکز پژوهشی و عدم ارتباط دانشگاه‌ها، با مراکز پژوهشی خارجی را از جمله مهمترین موانع پیش‌روی پژوهش‌های دانشگاهی معرفی می‌کند (۱۰). لهسایی‌زاده در مطالعه موانع پژوهش در علوم اجتماعی، سازمان‌یافته نبودن پژوهش‌ها را به‌عنوان دومین مانع پژوهش بعد از انقلاب بیان می‌کند (۱۲). بنابراین، بازنگری ساختار آموزشی دانشگاه‌ها نخستین گام در رفع موانع و مشکلات پژوهش در مراکز آموزش عالی خواهد بود، که با تأسیس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سیاست جدید مبنی بر تمرکز سیاست‌گذاری پژوهش در این سازمان، امید می‌رود که این کاستی تا حدودی رفع شود. در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی نیز تبیین جایگاه پژوهش در علوم ورزشی در دانشگاه‌ها و سرانجام جایگاه آن در توسعه ورزش کشور، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در رفع موانع و مشکلات پژوهش داشته باشد. دست‌یابی به موفقیت در این فرایند بدون بهره‌گیری از متخصصان تربیت بدنی در سطوح مدیریتی گروه‌ها، دانشکده‌ها و ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها و نیز سازمان‌ها و نهادهای ورزشی کشور، امکان‌پذیر نخواهد بود. همچنین، برقراری ارتباط نزدیک بین دانشگاه‌ها با مراکز پژوهشی، سازمان‌ها و نهادهای ورزشی داخلی و مراکز پژوهشی بین‌المللی، تسهیل امکان استفاده استادان از فرصت‌های مطالعاتی و تشریح اهمیت و کاربرد یافته‌های پژوهشی در روند رشد و توسعه ورزش کشور، از راهکارهای عملی برای رفع موانع و مشکلات سازمانی - اداری پژوهش در این رشته از علوم است.

عوامل مالی - اقتصادی

عوامل مالی - اقتصادی، مجموعه عواملی هستند که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با مسائل مالی و اقتصادی ارتباط دارند. عواملی مانند سرمایه‌گذاری در امر پژوهش، بودجه پژوهشی کشور و دانشگاه‌ها و درآمدهای حاصل از پژوهش، از این دسته عوامل هستند. جدول ۴ دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌ها را در مورد تأثیر بازدارندگی عوامل مالی - اقتصادی نشان می‌دهد. این عوامل با میانگین ۳/۱۰ رتبه دوم عوامل بازدارنده را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۴- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۰ عامل مالی -
اقتصادی بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز	تأثیر بازدارندگی
۱	پایین بودن سهم پژوهش در بودجه ورزش کشور	۳/۴۵	خیلی مؤثر
۲	ناکافی بودن بودجه اختصاصی برای تجهیز مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳/۳۲	خیلی مؤثر
۳	عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های پژوهشی در حیطه تربیت بدنی	۳/۳۰	خیلی مؤثر
۴	زمان‌بر بودن پژوهش و نامتناسب بودن حق‌الزحمه پژوهش با هزینه‌های رو به رشد اقتصادی	۳/۱۶	مؤثر
۵	اهمیت ندادن سازمان‌ها و مراکز دولتی به موضوع پژوهش در تربیت بدنی با وجود برخورداری از اعتبارات پژوهشی	۳/۱۲	مؤثر
۶	عدم اختصاص بودجه کافی برای پژوهش در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌ها	۳/۰۷	مؤثر
۷	نبود اطمینان به عواید مادی حاصل از انجام پژوهش به‌عنوان یک منبع درآمد برای استادان تربیت بدنی	۳/۰۱	مؤثر
۸	نبود رغبت به انجام پژوهش در بین استادان به‌علت وجود قوانین و مقررات سخت مالی	۲/۹۳	تا حدی مؤثر
۹	ناچیز بودن میزان حق‌التحقیق نسبت به حق‌التدریس در دانشگاه‌ها	۲/۸۸	تا حدی مؤثر
۱۰	مصرف نادرست اعتبارات مالی تخصیص یافته برای پژوهش در دانشگاه‌ها	۲/۸۰	تا حدی مؤثر
		۳/۱۰	

میانگین

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تنها ۳ عامل از عوامل مالی - اقتصادی به عنوان عوامل "خیلی مؤثر" بر پژوهش در تربیت بدنی ارزیابی شده‌اند. هاشمیان‌نژاد در مطالعه نظریه‌های اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها پیرامون مشکلات پژوهشی، بودجه و اعتبارات پژوهشی را در رتبه دوم از عوامل مؤثر بر فعالیت‌های پژوهشی قرار داده‌است (۲۵). در مقابل، کاردان در بررسی عوامل مؤثر بر رشد و توسعه پژوهش در ایران، معتقد است که وجود اعتبارات مالی و عوامل وابسته به آن، به تنهایی عامل بازدارنده پژوهش نیست، چرا که سرانجام انسان است که به پژوهش با همه کیفیات آن می‌پردازد یا باید بپردازد (۱۱). حسینی و شمسایی نیز عوامل مالی - اقتصادی را از نظر اولویت در رتبه اول عوامل بازدارنده فعالیت‌های علمی و پژوهشی قرار داده‌اند (۴). از نظر این پژوهشگران، نبود سرمایه‌گذاری و فعالیت مؤثر بخش خصوصی، توزیع نامناسب و نامتعادل بودجه پژوهشی، نامناسب بودن مکانیزم و مقررات مربوط به تخصیص بودجه و نبود تناسب بین میزان درآمد حاصله از پژوهش با درآمدهای خارج از دانشگاه، از جمله این عوامل هستند.

در خصوص بودجه پژوهشی کشورها به عنوان یکی از عوامل مؤثر در فرایند توسعه پژوهش توصیه یونسکو به کشورهای در حال توسعه، اختصاص ۱ تا ۱/۵ درصد از تولید ناخالص ملی به پژوهش است (۲۳). این در حالی است که سهم بودجه پژوهشی کشور ما از درآمد ناخالص ملی در خوش‌بینانه‌ترین وضعیت به حدود ۰/۳۳ تا ۰/۴۰ درصد می‌رسد. البته دولت در نظر دارد در طول برنامه پنج ساله سوم، یعنی تا سال ۱۳۸۴ این رقم را به یک درصد برساند. دومین شاخص ارزشمند در ارزیابی وضعیت پژوهش در کشور، ترکیب منابع اعتبارات پژوهشی است. به عبارتی، پایین بودن سهم دولت در ترکیب بودجه پژوهشی، نقش فعال‌تر بخش خصوصی را در عرصه پژوهش نشان می‌دهد. در حال حاضر، میانگین سهم دولت در بودجه‌های پژوهشی در جهان در حدود ۵۴ درصد برآورد می‌شود که این شاخص برای کشور ایران برابر با ۹/۰۶ درصد است (۱۶). بنابراین یکی از راهکارهای مناسب برای کاهش بار مالی دولت و تقویت منابع مالی مراکز پژوهشی، تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در امر پژوهش است. تبیین‌ساز و کار مناسبی برای تخصیص بودجه پژوهشی، سیاست‌گذاری مناسب در خصوص تسهیل در جذب این بودجه، ترغیب بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های پژوهشی از طریق بیان نقش مؤثر پژوهش در رشد و توسعه آنها و به‌ویژه افزایش بهره‌وری منابع انسانی و

تبدیل درآمدهای حاصل از انجام پژوهش به یک منبع درآمد قابل اطمینان برای پژوهشگران، از جمله راهکارهای کارآمد برای غلبه بر موانع مالی - اقتصادی پیش روی پژوهش بخصوص در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی است.

عوامل امکاناتی - تجهیزاتی

عوامل امکاناتی - تجهیزاتی، عواملی هستند که به امر تهیه و تأمین مواد، تجهیزات، لوازم و امکاناتی که برای فعالیت‌های پژوهشی ضروری می‌باشند و با فراهم کردن به موقع آنها، امر پژوهش تحقق می‌یابد، بستگی دارند. جدول ۵ دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌ها را در مورد تأثیر بازدارندگی عوامل امکاناتی - تجهیزاتی نشان می‌دهد. این دسته از عوامل با میانگین $3/02$ در رتبه سوم از عوامل بازدارنده قرار دارند.

جدول ۵- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۹ عامل امکاناتی - تجهیزاتی بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز	تأثیر بازدارندگی
۱	کمبود تعداد مراکز پژوهشی اختصاصی تربیت بدنی در کشور	۳/۳۷	خیلی مؤثر
۲	نبود بانک اطلاعاتی مناسب برای جمع‌آوری و طبقه‌بندی نتایج تحقیقات علوم ورزشی	۳/۱۷	مؤثر
۳	پاسخگو نبودن امکانات آزمایشگاهی موجود به نیاز پژوهشگران علوم ورزشی	۳/۱۵	مؤثر
۴	تمرکز مراکز اطلاع‌رسانی و امکانات آزمایشگاهی تربیت بدنی و علوم ورزشی در تهران	۳/۱۴	مؤثر
۵	برآورده نشدن نیازهای پژوهشگران علوم ورزشی در خصوص کتاب‌ها، مجلات، اسناد و مدارک تخصصی از سوی مراکز اطلاع‌رسانی موجود	۳/۰۷	مؤثر
۶	نبود همکاری لازم با استادان علوم ورزشی از سوی دانشگاه‌ها برای تهیه کتاب‌ها و مجلات علمی	۲/۹۷	تا حدی مؤثر
۷	نسبند ارتباط و همکاری مناسب بین مراکز اطلاع‌رسانی علوم ورزشی کشور	۲/۹۵	تا حدی مؤثر
۸	برخوردار نبودن مسئولان مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی علوم ورزشی از مهارت و تجربه کاری کافی برای پاسخگویی به پژوهشگران	۲/۷۲	کم اثر
۹	عدم دسترسی مراکز اطلاع‌رسانی موجود در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی به دانش روز	۲/۶۲	کم اثر
	میانگین	۳/۰۲	

از بین ۹ عامل بازدارنده امکاناتی - تجهیزاتی، تنها یکی از عوامل تحت عنوان "کمبود تعداد مراکز پژوهشی اختصاصی تربیت بدنی در کشور" به عنوان عامل "خیلی مؤثر" بر پژوهش ارزیابی شده است. هم‌اکنون در کشور فقط دو مرکز اختصاصی به نام‌های "پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی" وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و "دفتر تحقیقات و آموزش" سازمان تربیت بدنی در زمینه فعالیت‌های پژوهشی در علوم ورزشی فعالند که اولی مرکزی نوپاست و دومی از اعتبار چندانی به عنوان مرکزی حرفه‌ای و تخصصی در تربیت بدنی و علوم ورزشی برخوردار نیست، زیرا بیشتر به امر آموزش می‌پردازد. بنابراین می‌توان گفت که رشد و توسعه مراکز پژوهشی اختصاصی از ضروریات توسعه پژوهش در علوم ورزشی است که البته این امر در گرو تمهیداتی نظیر وجود نیروی انسانی پژوهشگر و تجهیزات و امکانات لازم است.

ضرورت تأسیس مراکز پژوهشی اختصاصی، از این حقیقت نشأت می‌گیرد که در حال حاضر به نظر می‌رسد نظام آموزشی حاکم بر دانشگاه‌ها با ماهیت آموزش و پژوهش به‌ویژه وقتی بخواهیم آموزش و پژوهش رسالت واقعی خود را ایفا کنند، در تضاد قرار دارد. در واقع، مقررات مراکز آموزش عالی بیشتر به جنبه‌های آموزشی تأکید دارند. علاوه بر کمبود مراکز پژوهشی اختصاصی، عوامل دیگری مانند نبود بانک اطلاعاتی مناسب، کمبود امکانات آزمایشگاهی، تمرکز مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی در تهران، کمبود منابع علمی و بی‌تجربگی مسئولان مراکز اطلاع‌رسانی و آزمایشگاهی، از جمله موانع بازدارنده فعالیت‌های پژوهشی در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی هستند. حسینی و شمسانی، فرخی، مفیدی و صادقی نیز کمبود مواد مورد نیاز پژوهش، کمبود منابع علمی، نبود آزمایشگاه پژوهشی مناسب، عدم دسترسی بانک‌های اطلاعاتی به دانش روز و عدم همکاری دانشگاه‌ها در ارائه تسهیلات به پژوهشگران را از جمله عوامل امکاناتی - تجهیزاتی بازدارنده پیش روی پژوهش ذکر کرده‌اند (۴، ۸، ۱۰ و ۱۵).

نکته قابل توجه این است که تنگناها و نارسایی‌های موجود و نیز پایین بودن

بهره‌وری نیروی انسانی موجود، همگی در گروه برنامه‌ریزی صحیح است. بنابراین، با داشتن یک نظام پژوهشی تعریف‌شده، بسیاری از موانع و مشکلات موجود، در چهارچوب این نظام قابل حل خواهد بود.

عوامل فردی - اجتماعی

عوامل فردی - اجتماعی، عواملی هستند که ریشه در مشکلات و تنش‌های فردی و درگیری‌ها و مسائل اجتماعی پیرامون محقق دارد، به گونه‌ای که امکان آرامش و تمرکز حواس و اندیشه را که لازمه پژوهش و فعالیت‌های علمی است، از محقق سلب می‌کند.

جدول ۶ دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌ها را در مورد تأثیر بازدارندگی عوامل فردی - اجتماعی نشان می‌دهد. این دسته از عوامل با میانگین ۲/۹۵ حائز رتبه چهارم از عوامل بازدارنده شده‌اند.

جدول ۶- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۱ عامل فردی - اجتماعی بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز	تأثیر بازدارندگی
۱	گرایش استادان به سوی فعالیت‌های پردرآمد به جای پژوهش به علت تنگناهای اقتصادی	۳/۴۵	خیلی مؤثر
۲	عدم آرامش و فراغ خاطر استادان برای انجام پژوهش به علت تنش‌های مختلف حاصل از محیط خارج از دانشگاه	۳/۱۴	مؤثر
۳	اهمیت ندادن به مربیان و ورزشکاران کشور به یافته‌های پژوهشی در علوم ورزشی	۳/۰۹	مؤثر
۴	برخوردار نبودن پژوهشگران از حمایت‌های معنوی و تشویق‌های مناسب جهت ایجاد انگیزه برای پژوهش در دانشگاه‌ها	۳/۰۷	مؤثر

ادامه جدول ۶- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۱ عامل فردی - اجتماعی بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

مؤثر	۳/۰۴	اولویت نداشتن فعالیت‌های پژوهشی در نگرش استادان تربیت بدنی با وجود آگاهی آنها از اهمیت پژوهش	۵
مؤثر	۳/۰۴	شناخته شده‌تر بودن نیازهای آموزشی برای استادان تربیت بدنی در مقایسه با نیازهای پژوهشی	۶
مؤثر	۳/۰۱	مشخص نبودن ارزش، اهمیت و جایگاه پژوهش و پژوهشگر در نظام ارزشی جامعه	۷
مؤثر	۳/۰۱	نبود فرصت برای کارهای پژوهشی استادان تربیت بدنی به علت مسائل و مشکلات معیشتی وقت‌گیر خارج از دانشگاه	۸
تا حدی مؤثر	۲/۸۶	عدم تسلط کافی پژوهشگران علوم ورزشی به زبان انگلیسی برای استفاده از منابع خارجی	۹
کم‌اثر	۲/۳۸	عدم آشنایی کامل پژوهشگران علوم ورزشی با مقررات اداری مربوط به پژوهش در دانشگاه‌ها	۱۰
کم‌اثر	۲/۳۰	نبود زمینه فرهنگی مناسب در جامعه برای تحقیقات و فعالیت‌های علمی در زمینه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۱۱
	۲/۹۵	میانگین	

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که از بین عوامل فردی - اجتماعی، تنها عامل "گرایش استادان به فعالیت‌های پردرآمد به جای پژوهش به علت تنگناهای اقتصادی" به عنوان عامل "خیلی مؤثر" بر پژوهش ارزیابی شده است. این عامل رتبه اول را در بین ۵۶ عامل مورد مطالعه به خود اختصاص داده است.

صادقی فراهم نبودن امنیت شغلی و رفاه اقتصادی کافی را از مشکلات اساسی پژوهش در

علوم انسانی مطرح می‌کند، که موجب کم‌توجهی استادان این رشته به پژوهش می‌شود. همچنین عدم امنیت اقتصادی، عدم رفع نیازهای اساسی و به‌هم ریختن نظام ارزشی جامعه (۷)، درآمد بالا از راه‌هایی غیر از انجام پژوهش، پایین بودن ارزش اجتماعی کارهای پژوهشی و مشکلات خانوادگی (۱۹)، نامشخص بودن ارزش، اهمیت و جایگاه پژوهش در نظام ارزشی جامعه، نبود زمینه فرهنگ مناسب برای پژوهش و مسائل و مشکلات معیشتی استادان (۲) از جمله عواملی هستند که به‌عنوان عوامل بازدارنده فعالیت‌های پژوهشی شناسایی شده‌اند.

ایجاد امنیت شغلی و رفع تنگناهای اقتصادی پژوهشگران، اولین گام در جهت از میان برداشتن این دسته از عوامل بازدارنده است. از سوی دیگر، باید تلاش شود تا نتایج به‌دست آمده از پژوهش و بهره‌گیری از یافته‌های پژوهشی جایگزین تصمیم‌گیری‌های فردی شود تا پژوهشگر نسبت به "اثربخشی" خود از طریق انجام پژوهش اطمینان و امید داشته باشد. ایجاد چنین تحولی در فرهنگ جامعه و دگرگون کردن ارزش‌های حاکم بر آن، در گرو آموزش‌های اصولی و درازمدت است. وجود یک سیستم نظارت و ارزیابی دقیق نیز که به‌کارگیری یافته‌های علمی را در روند تصمیم‌سازی مدیران بررسی کند، گام مهمی در اثربخشی یافته‌های علمی است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

عوامل حرفه‌ای - تخصصی

عوامل حرفه‌ای - تخصصی، دسته‌ای از عوامل بازدارنده هستند که با نبود یا کمبود قابلیت‌ها، توانایی‌ها و تخصص اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی ارتباط دارند. بر اثر این عوامل، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها نمی‌توانند از امکانات و فرصت‌های موجود به نحو بهینه استفاده کنند یا به فعالیت‌های پژوهشی بپردازند. جدول ۷ دیدگاه اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی را در مورد تأثیر بازدارندگی عوامل حرفه‌ای - تخصصی نشان می‌دهد. این دسته از عوامل با میانگین $2/88$ رتبه آخر را در بین ۵ دسته از عوامل بازدارنده فعالیت‌های پژوهشی به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۷- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۳ عامل حرفه‌ای - تخصصی بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

ردیف	عامل بازدارنده	میانگین امتیاز	تأثیر بازدارندگی
۱	فراهم نبودن تسهیلات لازم برای شرکت استادان تربیت بدنی و علوم ورزشی در همایش‌های علمی بین‌المللی	۳/۳۹	خیلی مؤثر
۲	تأکید بیشتر نظام دانشگاهی به آموزش در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به پژوهش	۳/۳۴	خیلی مؤثر
۳	اختصاص حجم بالایی از پژوهش‌های حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی به پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی	۳/۲۱	مؤثر
۴	توجه اندک به دروس آزمایشگاه و روش تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی	۳/۰۷	مؤثر
۵	عدم تربیت پژوهشگران ماهر در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌ها	۳/۰۳	مؤثر
۶	توجه استادان، متخصصان و مربیان ورزش کشور به یافته‌های پژوهشی خارجی و تبدیل شدن آنها به عناصر مصرف‌کننده دانش	۳/۰۱	مؤثر
۷	بها ندادن به پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها	۲/۹۳	تا حدی مؤثر
۸	مشخص نبودن اولویت‌های پژوهشی در حیطه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۲/۹۱	تا حدی مؤثر
۹	عدم تسلط کافی پژوهشگران علوم ورزشی به زبان انگلیسی برای استفاده از منابع خارجی	۲/۸۶	تا حدی مؤثر
۱۰	عدم آشنایی کامل استادان تربیت بدنی با فنون و روش‌های پژوهش علمی	۲/۶۴	کم اثر

ادامه جدول ۷- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها در مورد تأثیر ۱۳ عامل حرفه‌ای - تخصصی بر پژوهش در تربیت بدنی و علوم ورزشی

۱۱	وجود ضعف ساختاری در طرح‌های پژوهشی ارائه شده از سوی پژوهشگران علوم ورزشی	۲/۴۲	کم اثر
۱۲	نبود فرصت لازم برای انجام پژوهش در نتیجه تراکم ساعات تدریس استادان به علت کمبود هیأت علمی تربیت بدنی	۲/۳۰	کم اثر
۱۳	تمایل کمتر استادان تربیت بدنی به انجام پژوهش به علت دشواری آن	۲/۲۷	کم اثر
میانگین		۲/۸۸	

به عقیده اعضای هیأت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی "فراهم نبودن تسهیلات لازم برای شرکت استادان در همایش‌های علمی بین‌المللی" و "تأکید بیشتر نظام دانشگاهی به آموزش"، از جمله موانع حرفه‌ای - تخصصی بسیار مؤثر در برابر فعالیت‌های پژوهشی حیطه تربیت بدنی حمایت از استادان و پژوهشگران علوم ورزشی، غنی‌سازی محتوای دروس آزمایشگاهی، کاربردی ساختن درس روش تحقیق و سرانجام توجه بیشتر به پژوهش به جای آموزش در نظام آموزشی تربیت بدنی به‌ویژه در برنامه‌های آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری، از راهکارهای عملی جهت رفع این دسته از عوامل می‌باشند. قابل توجه این است که در کشورهای توسعه‌یافته، بخش عظیمی از پژوهش‌ها (حدود ۴۰-۵۰٪)، توسط دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی (به شکل پایان‌نامه‌ها) انجام می‌شود.

بر اساس نظرها و دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی تربیت بدنی دانشگاه‌ها درباره میزان تأثیر عوامل بازدارنده، می‌توان به‌طور خلاصه چنین نتیجه‌گیری کرد که:

۱- دیدگاه اعضای هیأت علمی تربیت بدنی مبنی بر اینکه ۶۶ درصد (تعداد ۳۷ عامل) عوامل بازدارنده دارای میزان بارندگی "خیلی مؤثر" یا "مؤثر" هستند، نشان‌دهنده این واقعیت است که با وجود نقش تمامی عوامل در فرایند پژوهش در تربیت بدنی، تأثیر گروهی از عوامل

نسبت به عوامل دیگر چشمگیرتر است.

۲- با توجه به اینکه ۱۴ عامل بازدارنده "خیلی مؤثر" از بین هر ۵ دسته از عوامل بازدارنده شناسایی شده‌اند، می‌توان گفت که موانع و مشکلات پیش روی پژوهش در ایران به ویژه در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، چندبُعدی است. بنابراین ارائه راه حل اساسی برای رفع موانع و مشکلات هر دسته از عوامل، نیازمند بررسی همه جانبه سایر عوامل است.

منابع و مأخذ

- ۱- اعتماد، شاپور. «برنامه تحقیقاتی درباره تحقیقات». خبرنامه تحقیقات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سال اول، شماره دوم، بهمن ۱۳۷۸.
- ۲- بختیاری، صادق. «جایگاه پژوهش در آموزش عالی و نقش آن در توسعه اقتصادی - اجتماعی»، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۵.
- ۳- بکرانی، فریدون. «بررسی نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه در خصوص موانع پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه صنعتی اصفهان». دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دی ۱۳۷۳.
- ۴- حسینی، سید محمود و ابراهیم شمسایی. «موانع و تنگناهای پژوهشی در دانشگاه‌ها از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده‌های کشاورزی». دانشگاه زنجان، ۱۳۷۵.
- ۵- حکمت، علیرضا. «آموزش و پرورش در ایران باستان». مؤسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی، ۱۳۵۵.
- ۶- حکمت، علیرضا. «دانش مسلمین». دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، ۱۳۵۸.
- ۷- ساعی ارسی، ایرج. «موانع و تنگناهای پژوهش در ایران و راه‌های ارتقای موقعیت علمی کشور»، مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۵.
- ۸- صادقی، عباس. «بررسی مشکلات تحقیق در رشته‌های علوم انسانی از دیدگاه اساتید

- دانشکده‌های علوم انسانی دانشگاه اصفهان»، دانشکده علوم تربیتی، ۱۳۷۰.
- ۹- طبعی، سیدجمال‌الدین. «نقش دانشگاه و پژوهش در توسعه ملی». فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، پاییز و زمستان ۱۳۷۳.
- ۱۰- فرخی، نورعلی. «تحلیل عوامل مؤثر بر نگرش اساتید دانشگاه علامه طباطبایی نسبت به پژوهش و موانع تحقیق در دانشگاه»، دانشگاه علامه طباطبایی، خرداد ۱۳۷۶.
- ۱۱- کاردان، علی محمد. «شرایط رشد و توسعه پژوهش در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی»، مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۵.
- ۱۲- لهسایی‌زاده، عبدالعلی. «موانع پژوهش در علوم اجتماعی در ایران»، مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۵.
- ۱۳- مجله سخن. «آیا ممکن است باز دانشمندان بزرگی در ایران به وجود بیایند؟»، دوره هشتم، شماره ۶، تهران، مهر ۱۳۳۶.
- ۱۴- مجله سخن. «وضع تحقیقات علمی در ایران»، دوره شانزدهم، شماره ۹، تهران، آبان ۱۳۴۵.
- ۱۵- مفیدی، فرخنده. «بررسی نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه در خصوص موانع پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه صنعتی اصفهان»، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۱۳۷۳.
- ۱۶- مهدیانی، علیرضا. «تحقیق و توسعه در جهان و جایگاه ایران در آن»، خبرنامه تحقیقات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سال اول، شماره چهارم، فروردین ۱۳۷۹.
- ۱۷- مهدیانی، علیرضا. «عوامل بازدارنده رشد تحقیق در کشور»، خبرنامه تحقیقات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سال اول، شماره دوم، بهمن ۱۳۷۸.
- ۱۸- مهریویا، جمشید. «تلخیص: پژوهش در پیشینه پژوهش و جایگاه پژوهشگر در ایران»، اطلاعات، ضمیمه اقتصادی، ۳۰ تیر ۱۳۶۴.

- ۱۹- نوروزی، داریوش. «بررسی میزان کارآیی حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی»، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۵.
- ۲۰- وزارت فرهنگ و آموزش عالی، «تعیین توان پژوهشی کشور»، گروه مشاوران کاتب، تهران، ۱۳۵۵.
- ۲۱- وزارت فرهنگ و آموزش عالی، «طرح نظام تحقیقات کشور»، معاونت پژوهش‌های علمی، مؤسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی، مهر ۱۳۶۰.
- ۲۲- وزارت فرهنگ و آموزش عالی، «گزیده‌گردهمایی‌های تخصصی گروه علوم انسانی در زمینه مشکلات و تنگناهای پژوهشی»، معاونت پژوهشی، دفتر امور پژوهشی گروه علوم انسانی، دی، ۱۳۷۰.
- ۲۳- وزارت فرهنگ و آموزش عالی، «نهادی کردن تحقیقات»، مرکز تحقیقات علمی کشور، بهار ۱۳۷۵.
- ۲۴- ویژه‌نامه فصلنامه رهیافت، «گزارش ملی تحقیقات»، زمستان ۱۳۷۱.
- ۲۵- هاشمیان‌نژاد، فریده. «بررسی نظرات اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها پیرامون مشکلات پژوهشی»، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۴.